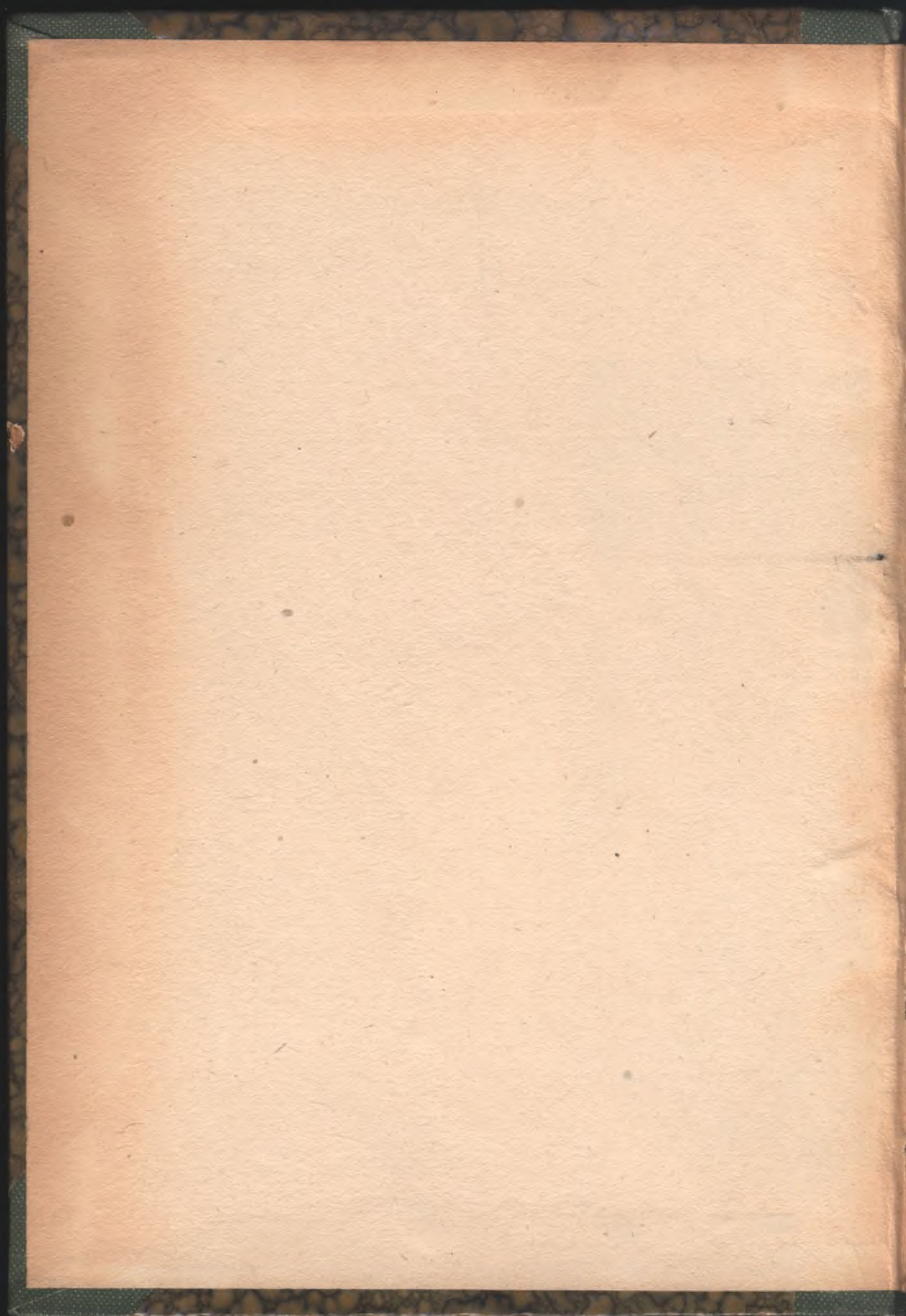
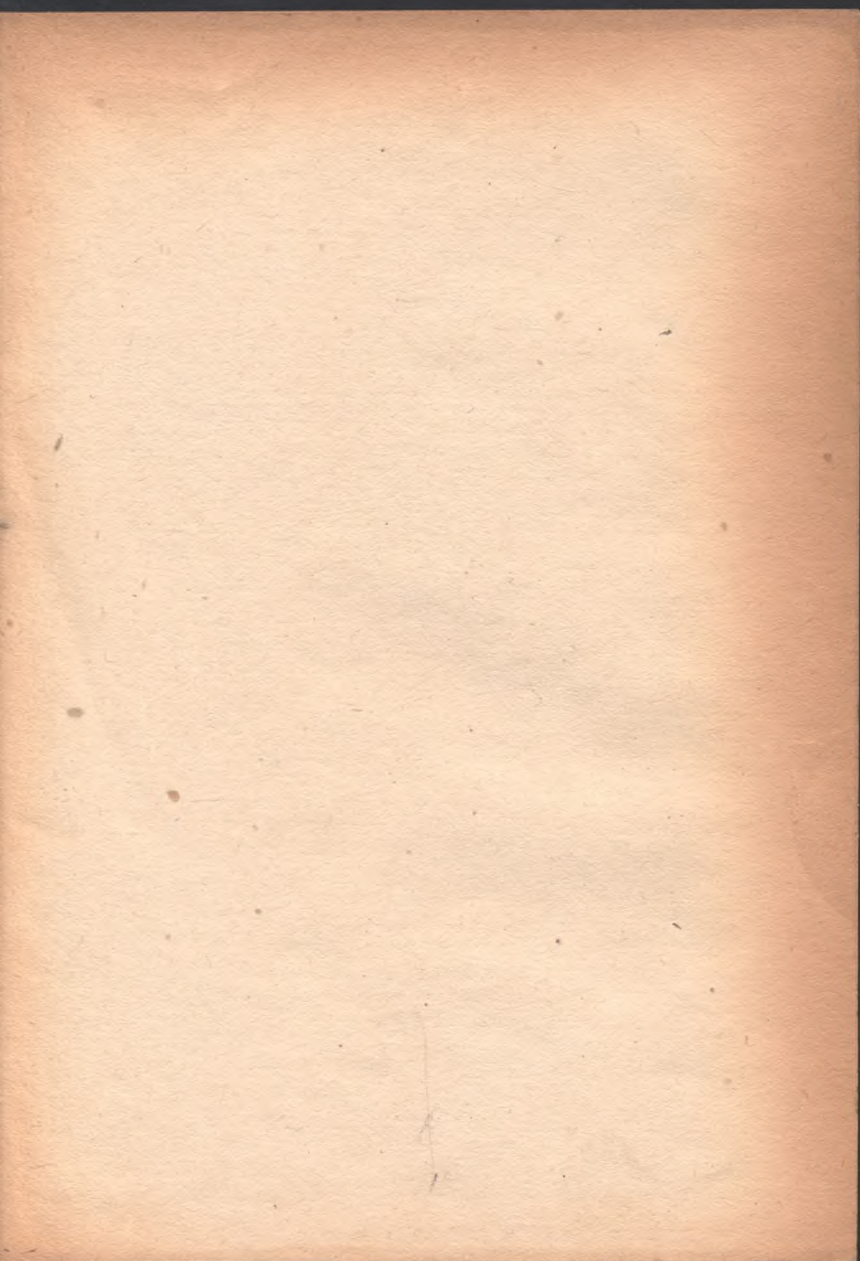
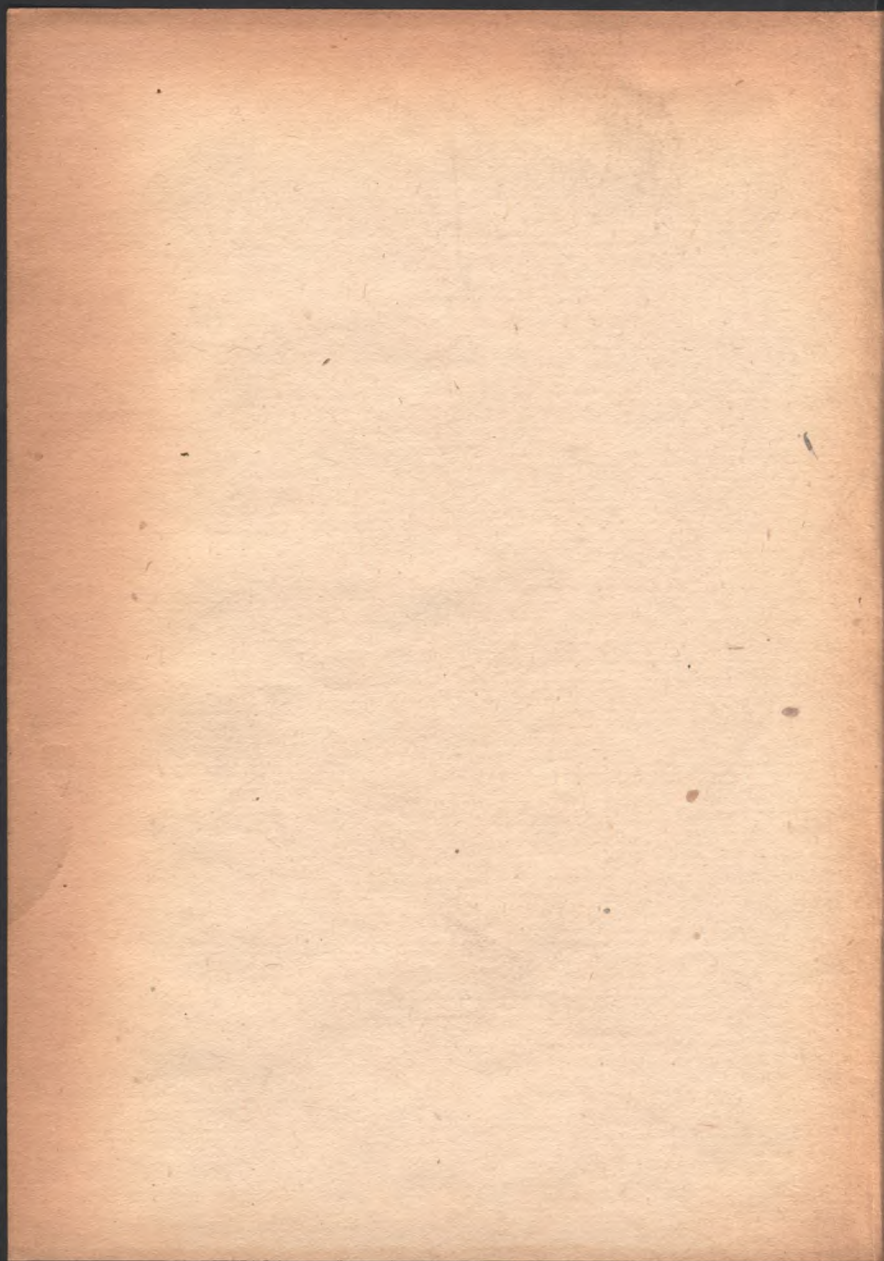

187952

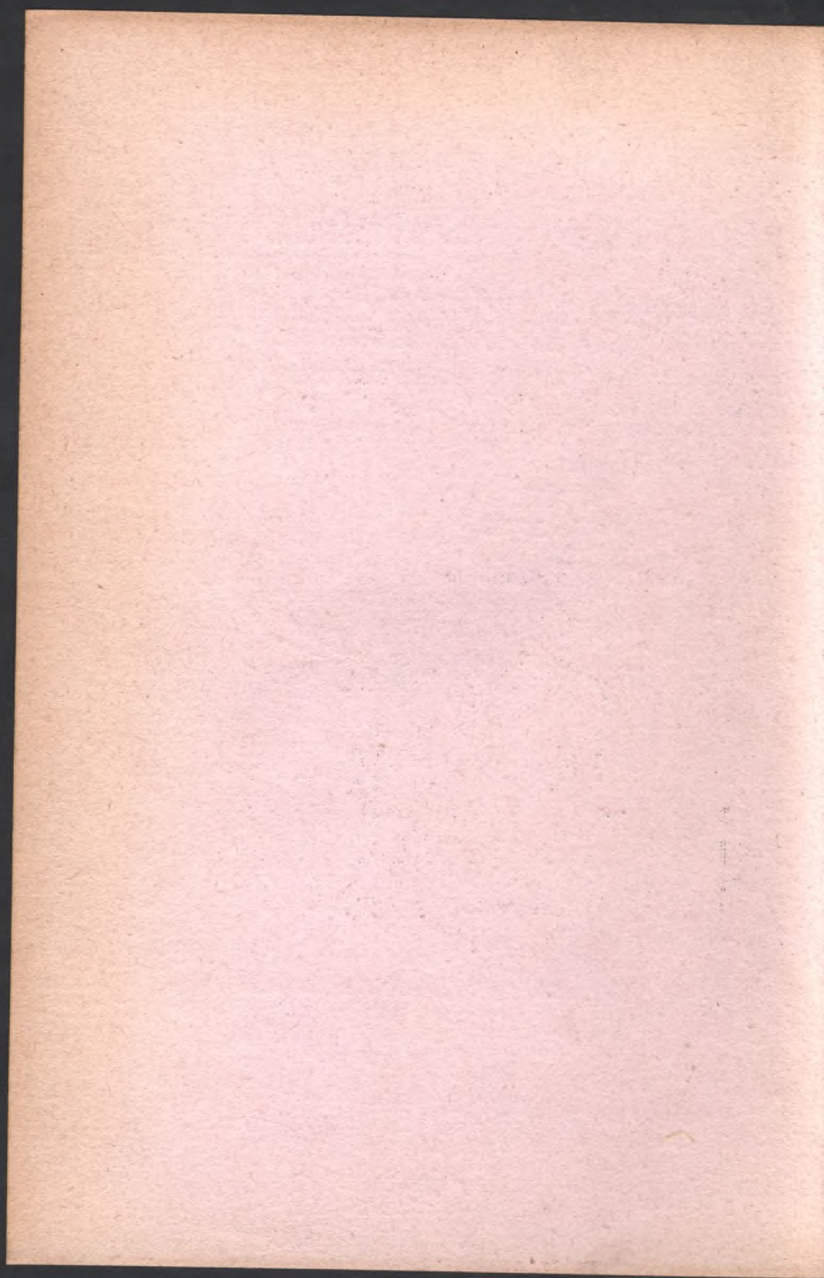

ÁRA: 2 K 50 FILLÉR.

39

A szomjazók

Irta:

Gáspár Endre és Karczag Gyula

Debrecen 1917

A Debreceni lírák kiadása

P. o. h. u. g.
695-50

187952

1879 99.

„A khaldeai asszony“ és „Az Ég arája“
című darabokat Karczag Gyula, — „A
koronás hetéra“ és „A költő és az asz-
szony“ címűeket Gáspár Endre írta.

I.

A khaldeai
asszony.

Személyek :

Az apa.

A leány.

A férfi.

A görög.

Történik Khaldeában, néhány évszázaddal Krisztus előtt.

*Khaldeai lakóház. Függöny felgördül-
tekor a leány tétlenül ül. Később az ajtó-
ban megjelenik*

A férfi:

Üdv! Látom, egyedül vagy. Be-
léphetek?

A leány:

Kerülj beljebb. Házunknak min-
denkor szívesen látott vendége vagy.

A férfi

(*belép*): Köszönet. Üdvözöllek szép-
séges leány!

A leány:

Légy üdvöz! Mit tartasz kezed-
ben?

A férfi:

Ajándékot hoztam neked. Dato-

lyát, szezámot és néhány almát. Fogadd el!

A leány:

Köszönöm, hogy sosem feledkezel meg rólam. Mily szépek a datolyák! És mily jók! Hol vetted őket?

A férfi:

Kertünkben szedtem. Az első érett gyümölcsök ezek. Mikor megláttam őket, mindjárt rád gondoltam. Tudtam, hogy örülni fogsz nekik. Kiválogattam hát a legszebbeket és elhoztam neked.

A leány:

Sok datolyafátok van?

A férfi:

Sok. Nagyon sok.

A leány:

Akkor hozol nekem máskor is, ugy-e?

A férfi:

Minden szem, amely megérik, a
tiéd lesz.

A leány:

Kedves vagy.

A férfi:

Boldoggá tesz, ha téged szolgál-
hatlak. Ha te örülsz, én is örülök. A
te bánatod az én bánatom is. Sze-
retlek, Melitta legszebb leánya.

A leány:

Nagyon szeretsz?

A férfi:

Mint az éjszaka a csillagokat. Mint
akka di Istar Tammucot, kit sóvá-
rogva keres lenni az alvilágban, úgy
szeretlek.

A leány:

Csókolj meg.

A férfi:

Szerelmesem... *(Lázasan átöleli és megcsókolja a leányt. Rövid szünet.)*

A férfi:

Atyád hol van?

A leány:

Még hajnal sem volt, amikor felkelt és elment hazulról. Azóta nem volt itthon. Bizonyára babyloniai kereskedőkkel alkudozik.

A férfi:

Nem is tudod, mikor tér haza?

A leány:

Mire a nap leáldozik, bizonyára itthon lesz. Az éjszakát mindig idehaza tölti.

A férfi:

Atyámtól hoztam neki fontos és

sürgős üzenetet. Megvárom tehát,
amíg hazajő.

A leány:

Atyám bizonyára örülni fog barátja üzenetének.

A férfi:

Üzletről van szó. Atyám holnap karavánnal Indiába indul. Ha volna atyádnak valami eladni valója, azt is szívesen magával vinné.

A leány:

Atyád sokat van távol, nemde?

A férfi:

Igen.

Rövid szünet.

A férfi

(a kert felé néz): Nézd, ugy látom, ott jó atyád. Ha nem csalódom, ő az

A leány:

Igen, ő. De nem egyedül van.
Valaki jön vele. Mondd, ki az?

A férfi:

Nem ismerem. Sohasem láttam.

A leány:

Bizonyára vendégünk lesz ma éjszakára.

A férfi:

Nem a mi fajtánkból való, az bizonyos.

A leány:

Nézd, milyen szép az arca. Milyen fehér bőre van és mint fénylik ébenhaja a nap tűzében.

A férfi:

Szép, hatalmas ifju.

A leány:

Izmai mintha acélból volnának.
Erei kidagadnak a karján. Nézd, mi-
lyen fényes a bőre, milyen fenséges
a homloka.

A férfi:

Hosszu utról jöhet. Ruhája poros
és arcán a fáradtság nyomai ülnek.
Most léptek be a kertbe.

A leány:

Mindjárt itt lesznek.

Az apa a vendégtől kísérvé belép.

Az apa:

Vendéget hoztam, leányom. Ez
ifju görög ma megtiszteli házunkat és
megengedi, hogy vendégül lássuk.

A görög:

Üdv nektek, Khaldea szülöttei!

A leány és férfi

(egyszerre): Üdv!

Az apa:

Ez itt a leányom. Ez ifju pedig barátom elsőszülöttje, leányom szerelmese.

A görög:

Üdv!

A férfi:

Atyámtól üzenetet hoztam neked.

Az apa:

Tudom. Találkoztam atyáddal, meg is egyeztem vele. Az árut még ma elviszem neki.

A férfi:

Ugy magatokra hagylak vendége-
tekkal együtt. Atyám vár.

Az apa:

Üdvözlöm öt, Khalea legdusabb kereskedőjét.

A férfi:

Üdv! (El.)

Rövid szünet.

Az apa:

Te pedig, leányom, menj és vedd magadra legszebbik ruhádat. Ékesítsd fel magad drágakövekkel, testedet kend be illatos olajjal. Légy olyan szép, mint még sohasem voltál. Gyönyörködjék benned ifju vendégünk.

A leány:

Megyek, atyám. Szavad parancs nekem. (El.)

Az apa:

Mit szólsz a leányomhoz, ifju görög? Tetszik neked?

A görög:

Leányod szép és fiatal.

Az apa:

Nincs szebb nála e város leányai között. Fiatal, forróvérű és érintetlen. Mi kell még egyéb? Nézd majd meg. Érintsd meg kebleit, mily kemények. Csókold meg száját, mily édes. Öleld magadhoz, mily tűz forr testében. Aranyakat ér e leány. Mondom, aranyakat. Meggyőződhetel róla. Ha bejön, egyedül hagylak benneteket. Vendégem vagy, szokásunk szerint ő a tied. A leány még nem ölelt férfit. Te lesz az első, ki birni fogod őt. Éjszakád édes lesz, mint a mézes ital, mellyel nem tudunk betelni. De ennek ára van. Nálunk az ilyesmiért arannyal fizetnek.

A görög:

Különös szokásokat van néktek,

khaldeaiaknak. Nálunk Görögországban a nő becsülete szent és az aszszony a ház legféltettebb kincse.

Az apa:

Különbözők a szokások, ifju idegen és amit egyik helyen gonosznak ítélnék, másutt nemes és szép cselekedet. A mi istennőnk, Melitta, ezt a szolgálatot kívánja tőlünk és jaj az idegennek, aki megveti leányaink szépségét.

A görög:

Nem vetem meg leányod szépségét, mert hazudnám vele. A hazugság pedig nem görög erény.

Az apa:

Nem ismerem erényeiteket, de tudom, hogy, ha engem a ti hazátokba vinne utam, nem vonakodnám az ország törvényeit megfogadni. És hidd

el, idegen, a Sztrofas-tó partján szint oly nemes nép lakozik, mint a Hy-mettos lábainál.

A görög:

Igazad lehet.

*Szünet. A leány drágakövekkel bori-
tott ékes öltözetben megjelenik az ajtó-
ban. Az apa melléje lép, kézenfogva a
göröghöz vezeti és kezét a görögébe
teszi.*

Az apa:

Igy. És most béke veletek! (El.)

*A leány és az ifju egyedül maradnak.
Néhány percnyi csönd. Láthatólag sza-
vakat keresnek. Végre megszólal*

A görög:

Szép vagy, Khaldea leánya.

A leány:

Te is szép vagy, görög ifju. De
a mi férfaiink szebbek. A bőrük nem

olyan fehér, mint a tiéd. A barna testszin férfiasabb.

A görög:

A nap forróbban tűz Khaldeában,
mint nálunk. Nálatok bágyasztó a nap-
sugár. Elalél tőle az ember.

A leány:

Messziről jöttél közénk?

A görög:

Messziről. Szülővárosom Hellasz
szívében fekszik. Athénnek hívják.
Hallottál felőle?

A leány:

Sokat beszélnek róla. Mondják,
gyönyörű palotáitok vannak. Mesélj
valamit Athénről.

A görög:

Athén az összes városok király-
nője. Fehér terméskőből építvék a

házai. A hatalmas kötömbök karcsu oszlopokon nyugosznak és a csarnokokat pompás szobrok ékesítik, melyek szinte élni látszanak. Az isteneink is mások, mint a tiéitek. Fellegtrónjukon ülnek az Olympos tetején. Asszonyaink bőre pedig fehér és szavuk szelid.

A leány:

A görög asszonyok szépek. Egyik szomszédunknak görög rabszolganője volt. Sokat beszéltem vele esténként, mikor a kőd leereszkedett és Bel templomában meggyújtották a mécsest. Az ő szavaiból tanultam megismerni azt a távoli birodalmat, ahonnan jöttél. Azt is tudom, hogy ti nem tisztelitek a csillagokat és nem áldozátok fel leányaitok testét Melittának. Hogyan lehetséges ez?

A görög:

Nálunk szent a nő teste. És mi a

szentséggel nem kufárokodunk. A görög asszony otthon ül szobájában a rokka mellett és alabástrom-fehér lenből szövi urának ruházatát.

A leány:

Nálunk a szegények és csunyak végzik ezt a munkát. Melitta leányai nem dolgoznak sem a szövőszék mellett, sem máshol. A mi kezeinket nem durvitja el a munka. Nekünk szépeknek kell maradnunk. Erre tanítanak bennünket a bölcsek és a vének, hogy kedve teljék bennünk az idegennek és gyönyörösége Melittának. Melitta azt kívánja tőlünk, hogy szépségünkkel gazdaggá és dussá tegyük az ő kedves birodalmát.

A görög:

Nálunk hetéráknak nevezik azokat a nőket, akik áruba bocsátják magukat és asszonyaink megvetik az ilye-

neket De azért szeretjük a szépségüket és az athéni hetérát szabadon bocsátották birái, mert ledobta magáról a ruhát és mindenki látta, hogy nem lehet bűnös, mert bájait az istenek maguk ajándékozták. Az istennek kegyeltje pedig nem lehet bűnös.

A leány:

Igazuk volt a bírácoknak. (*Kacéran.*)
És te felmentenél engem, görög ifju,
ha megvádoltan állanék előtted? Miért nem válaszolsz?

A görög:

Még nem ismerem a szépségedet,
Khaldea leánya.

A leány:

Pedig lásd, én szép vagyok. Mindenki ezt mondja rólam. A város legszebb leányának tartanak.

A görög:

Nem kételkedem benne.

A leány:

Nem elég. Hinned kell. És hinni is fogod, ha meglátsz és megismersz. De azért tetszel nekem, idegen, és szeretem, hogy bizalmatlan vagy hozzám. Így nehezebb lesz meghódítani. Azt mondják, a görögök a női szépség leghivatottabb bírái. Ítéld meg, van-e valami kifogásolni való a karjaimban?

A görög:

Olyan finom metszésűek, mint a jón épületek oszlopai, amikről az imént beszéltem. A karjaid szépek, Khaldea leánya.

A leány:

És a lábaim? Talán nagyoknak találod őket? Formátlanoknak?

A görög:

Hazudnám, ha ezt mondanám. Lá-
baid kicsinyek és járásod könnyed,
mint Helios szekerének gördülése.

A leány:

Kedves vagy. De talán a csipőim
találod mereveknek? Hallgatsz? Ugy-e
most megfogtalak? A csipőim nem
tetszenek neked.

A görög:

Tetszenek. Gömbölyűek a csipőid
és ivük kecsesen hajló.

A leány:

Hizelegsz, idegen. Vagy tán az
ajkamat gondolod haloványnak és
vértelennek? A ti asszonyaitok szája
nemesebb metszésű és ajkuk színe
üdébb.

A görög:

Nem, nem! Nincsen Hellaszban

szébb száj a tiédnél. Ajkad olyan,
mint a bibor, skarlátnál pirosabb a
te ajkad, Khaldea leánya.

A leány:

Játékot üzesz belőlem.

A görög:

Nem. Sohasem láttam szébb ajkat
a tiédnél. Sem kíváncsiabbat. Soha!

A leány:

Ugy hát csókolj meg.

A görög:

Akarod?

A leány:

Parancsolom.

A görög:

Milyen jogon?

A leány:

A szépség jogán. Vagy nem te magad mondtad, hogy szép vagyok?

A görög:

Azt mondtam. Azt. Mert szép vagy.

A leány:

Akkor meg fogsz csókolni! (*Hízelegve átöleli a görögöt.*)

A görög:

Meg foglak csókolni, mert szép vagy . . . mert . . . mert szeretlek! (*Átöleli és hosszan megcsókolja a leányt.*)

A leány:

Eressz . . . eressz . . . megfojtasz.

A görög:

Nem . . . nem . . . Most az enyém vagy. . .

Az apa észrevétlenül belép. Megelégedetten dörzsöli kezeit, majd a dulakodókhöz lép és jobbát a görög vállára teszi.

Az apa :

Mit csinálsz, idegen ?

A görög

*(elengedi a leányt) : Én . . . én . . .
a lányod . . .*

Az apa :

Beszélnem kell veled. *(A leányhoz) :*
Menj a szobádba és várakozzál.

A görög :

Megálj! Megtiltom, hogy elmenj!

A leány kisiet.

Az apa :

Nos ?

A görög :

Nem értem, mit akarsz tőlem. Tréfát üztök itt belőlem. Gyalázatos tréfa! Miért küldted el a leányodat?

Az apa :

Vannak dolgok, amiket a férfiak egymás között szoktak megbeszélni. Leányom benn a szobában várakozik rád. Akarod?

A görög :

Igen. Utálatos szokás a tiétek. De most már nem törődöm vele. A leányod szép. Végezzünk gyorsan. Mit kívánsz tőlem?

Az apa :

Szeleburdi nép vagytok ti görögök. Nem szabad elhamarkodni semmit. Mi khaldeusok jobban értjük a mesterséget.

A görög:

Nyomorult kufár! mennyit kívánsz hát?

Az apa:

Hét arany nem volna tulságos ár.

A görög:

Nyolc aranyam van összesen. Akarod a nyolcadikat is? Minden pénzem a tiéd, csak az alkut engedd el.

Az apa:

Amit kimondtam, annak állok is. Hét arany mellett maradok. Vendégem vagy, nem fosztalak ki egészen. Megkapom a hét aranyat?

A görög:

Meg.

Az apa :

Add ide a pénzt.

A görög :

Kételkedel bennem ? Ime. Hol van
leányod szobája ?

Az apa :

Kövess. Odavezetlek.

Függöny.

II.

A koronás
hetéra.

Személyek :

A császár.

Messalina.

Valerius.

Livia.

Egy rabszolganő.

Történik a császári Rómában, Claudius uralkodása alatt.

Római Lupanar. Főbejárat a háttérben, jobbról egy szoba bejárata, felette tábla. A táblán ez a név: Lysiska. Balról pálmáktól eltakart lugas, közepén kőpaddal. Livia és Valerius, mindketten a Lupanar lakói.

Livia:

Már esteledik, Valerius.

Valerius:

Nem szeretem, ha esteledik. Az alkony olyan, mint egy megkínzott rabszolga sebeiből permetező vér. A szürkület sunyi szerelemhez hasonlít, aki meglapulva buvik elő a házsorok mögül. Nem szeretem az estét.

Livia:

Az estét szeretned kell, Valerius. Az este méhe viseiős és méhéből az éjszaka születik.

Valerius :

De nekem az éjszaka sem kell,
Livia ; én a szikrázó nappalokra szom-
jazom. Még emlékszem rá, milyennek
láttam őket gyermekkoromban, mie-
előtt. . .

Livia :

Mielőtt társammá lettél volna ebben
a házban. Szegény fiu, mi ketten
ugyanannak a vágynak üldözöttei va-
gyunk.

Valerius :

Vágytalan üldözöttei. De itt meg-
szűnik a hasonlóság. Te asszony vagy,
Livia és a tested, a vonagló, parázna
tested asszonyibb az asszonyénál. Én
— én semmi sem vagyok.

Livia :

Ember vagy, Valerius.

Valerius :

Ember? Miért rugdálnak hát akkor? Miért hullatják rám megvetésük parazsát? Miért használnak önbüneiknek szennyeséül?

Livia :

Szomoru miértek. Maguk akarnak szabadulni a furiáiktól és azt hiszik, hogy ha ránk szabadítják őket, kevesebb marad nekik.

Valerius :

Talán igazuk van. De a furiák, mire eljutnak hozzám, alakot cserélnek. Nem a titánoknál titánibb szenvedélyek többé, hanem tehetetlen, tájékozatlan kinok.

Livia :

És mind e kinokért nem találász-e kárpótlást abban, hogy alkonyatkor

összebujhatsz velem, egy nővel, aki szeret? Ulj ide, Valerius. Beszél-gessünk kissé valami különös, idegeket tépő dologról. Talán a szerelmünkről. Milyen szédületesen bizarr is a mi szerelmünk, Valerius. Mióta az óceán medret ásott magának, nem szerette így egymást két ember, nem szerette egymást két ilyen ember soha. Mióta az égbolt baldachinja boltozódik a föld fölött, nem talált egymásra két ilyen halandó. Róma legaljasabb Lupanarjának két lakója, két nyomorult összetört állat, egy nő és egy — Eh mit, hiszen én épen azt szeretem benned, hogy nem tudsz szeretni.

Valerius:

Mit érek én mindezzel? Én ugyanazért nem szerethetlek, amiért te epedsz utánam. Tőlem elrabolták a vágyat,

senkivé és semmivé tettek, engem arra kárhoztattak, hogy egész életemben sovárogyak a sóvárgás után.

Livia :

Ne beszélj így, Valerius. Hát nem érzed, mikor átölellek, hogy egy idegen vér kiált bennem, amely a te ereidre sovárog? Nem izleled csókomban egy meztelen nőtény minden bujaságát? Nem reszketteti meg orodat valami kéjes forróság a lehellemben? A többiek, akik eljárnak hozzám, kegyetlenek, himek és a bőrük érintése érdes. Mikor hozzám simulnak, mintha reszelőt huznának végig a testemen. De a te melled puha és süppedő, Valerius. Szeretnék a melleden feküdni, Valerius, ezen az elomló smyrnaszönyegen. Beszélj, Valerius, suttogj a fülembé tüzesen és mámorosan!

Valerius :

Mit akarsz tőlem? Ne közelíts hozzám! A szavaid bántók, egy idegen, egy ismeretlen birodalom szépségeiről sziszegnek. (*Felugrik*) Ne kinozz, Livia!

Livia :

Ha nem szeretnék, szót fogadnék neked. De a szerelem gyilkoló és halásabb a gyilkolónál. De te süket vagy, mikor beszélek, neked sötétség van ott, ahol az én szemem a látások színpompájától káprázik, te köpködöl, mikor én az édességek poharát szűr-csölöm. Te nem tudod, mit jelent: szeretni!

Valerius :

Tudom! Tudom!

Livia :

Bolond vagy, Valerius. Az éjszaká-

zás elhigitotta agyvelődet. Honnan tudnál te, szegény ember, a szerelemről?

Valerius :

Szeretek, Livia.

Livia :

Szeretsz? — Eszelős vagy. Kit tudnál te szeretni?

Valerius :

A titokzatosságot, a rejtélyt, a megfoghatatlant, a fátyolost.

Livia :

Valerius, te arról az asszonyról beszélsz, aki . . .

Valerius :

A láthatatlant.

Livia :

Te arra a nőre gondolsz, aki Lysiskának nevezi magát.

Valerius :

Nem tudom, mi a neve, nem bánom, nem érdekel, hogy hívják. A névtelenséget szeretem benne.

Livia :

Aljas vagy, Valerius. Mit ígértél nekem, mikor ebbe a házba kerültünk? Nem hitedet adtad-e rá, hogy jó leszel hozzám?

Valerius :

Én nem bántalak. Sohasem mondtam neked, hogy szeretni foglak. Mi okom lett volna rá? Rabszolgák voltunk, együtt szenvedtünk. Most sem fűz össze bennünket más, mint a nyomor közössége. És ez csak arra

jó, hogy benned vessem meg magamat. Megvetlek, Livia. Megvetem a tested lelketlenségét és a lelked éme-lyítő hájasságát. Utálatos vagy, Livia.

Livia:

Szeretlek! Milyen szép vagy, mi-
kor haragszol. Minden vulkánnál per-
zselőbb tűz villog ki a szemedből.
Akarom, hogy haragudjál rám! A
nyájasságod lenyűgöz, de a dühöd
felséges, mint az éjszaki fény: a dű-
hői előtt leborulok. De vigyázz ma-
gadra, ha egyszer talpra ugrom, boszut
fogok állani azért, aki néhány pilla-
nattal előbb voltam.

Valerius:

Meghunyászkodásod nem hat meg,
fenyegetésed nem rémit. Hagyjuk
most magunkra egymást; közeledik az
éjjel és vele az, ami minden éjsza-

kánál rémesebb. De azért ne gondolj, oh ne gondolj egyformának magaddal, mert én egy szebb világot teremtettem az álmaimnak, de te — te még a lelkeddel is bujálkodol.

Livia:

A lelkem nálad jár, Valerius. A vágyaim körülötted duruzsolnak, kicsi fehér macskák módjára simulnak lábaidhoz, és apró, foszforos szemeikkel pislogva bámulnak fel urukhoz, — hozzád!

Valerius:

És lesik a pillanatot, hogy ráugorhassanak. Ne küld rám a vágyaidat, Livia. Irtózom tőled és tőlük.

Livia:

Mámoros vagy, kedvesem. Legjobb

is, ha elmegy. Még néhány perc és ő megérkezik. Ő nem irtózik tőlem.

Valerius:

Ő? Kire gondolsz?

Livia:

A kereskedőre, aki minden héten ellátogat hozzám, akinek hónál fehérebb gyapjuból való a tógája, fehérebb gyapjuból, mint a szarvasűző teje, mikor kibuggyan emlőiből. A kereskedő nagy ur, senkitől sem fél.

Valerius:

Hazudsz, Livia! A kereskedő nagy ur lehet, de nem nagyobb önmagánál. A kereskedő bátrabb lehet, mint Nubia oroszlánja, de önmagától fél. Vagy miért takarja el, arcát, mikor belép a Lupánárba? Miért fél vonásainak titkát magával az éjszakával is tudatni?

Livia :

Az éjszaka királyibb a királyoknál.
Az éjszaka még a királyokon is ural-
kodik.

Valerius :

De a kereskedő nem király.

Livia :

Nem király? — Sohasem mondtam, hogy az. De nagyon hatalmas, és ha nem is szeretem, mindent megtesz, amit kívánok tőle. Egy szavamba kerül és az a nőszemély, aki e szobában lefátyolozott arccal, meztelenül várja a látogatókat, — halott.

Valerius

(*felpattan*) : Bestia! Én én ezt mondom neked, hogyha annak a nőnek bántódása esik cafatokban karmolom le rólad a hust. Csupasz kezeimmel

fojtalak meg, ha áskálódni mersz az ellen, akit . . .

Livia:

Akit szeretsz. Mondd ki bátran. Ugyis csak tréfáltam. Mit törődöm én veled és avval, akit szeretsz? Több megvetés van bennem, hogysem vissza ne tudnám fizetni a tiédet. Nem kellesz nekem, Valerius! Hideg a szájad, csóktalan az ajkad, bűzös a lehellested! — Csitt! Jönnék. Hagyj magamra!

Valerius:

Jól fontold meg, amit mondtam. A karjaim erősek és az izmaimat nem szagatták ki belőlem.

Livia:

Gyorsan! Siess ki! Nem akarom, hogy itt találjon!

Valerius:

Igérd meg, Livia . . .

A császár megjelenik a középajtóban, fejét köpenyébe takarja. Valeriusnak torrán akad a szó, kezét felemelve, meghajlik és el.

Livia:

Ave, Imperator!

A császár:

Ki volt ez a férfi, Livia?

Livia:

Nem férfi. Szegény nyomorult féreg, a Lupanar egy boldogtalan lakója. Nem érdemes róla beszélned, császár!

A császár:

Miért nevezel császárnak? Mikor a Lupanar küszöbét átlépek, megszünöm a világ ura lenni; ebben a házban egyszerű római polgár vagyok.

Livia:

Az ember mindent levethet magáról, csak önnönmagát nem. A császári név rajtad nem ruha, nem külső: lényednek egy darabja az.

A császár:

Hizelepsz, asszony. Untat a hízéged.

Livia:

Nem teérted, magamért teszem. Büszke vagyok rá, hogy három világrész urát birom barátomul.

A császár:

Barátodul? Tulságosan bizol magadban. Igaz, hogy gyakran, talár tulságosan gyakran is, ellátogatok hozzád, mert szeretek a némaságukban is beszédes szemeidbe nézni, de barátod nem vagyok. Evvel csak egyetlen

asszony dicsekedhetett még, aki különb, szebb és tisztább mindnyájátoknál, császári ágyam részese, Messalina! De sem ő, még kevésbé te nem tudjátok többé felkorbácsolni szenvedélyeim, felajzani idegeimet! A meztelenségetek nem elég meztelen nekem és én sohasem fogom megtalálni az asszonyt, aki uj gyönyörökre tanitana és az uj gyönyörökhöz uj érzékeket adna.

Livia:

Mindkettő módomban áll. Cézár, az elmúlt éjjel egy perzsa kalmárt láttam vendégemül. Egy idegen világ kéjeit hozta el nekem. Cézár, én megtanítalak rájuk.

A császár:

Aranyakkal fogok fizetni érte. Az első lázas óra, amit nekem szerzesz, téged egész életedre boldoggá teend.

Livia:

Nincs szükségem az aranyaidra. Én tudom, mit adok neked és tudom, mit érdelek érte.

A császár:

Kivánj, amit akarsz. Ha akarod, India legbujábban tarkázott selymével huzatom be szobád falát, ha akarod, a világ legszebb szőrtelenarcu férfai-
aival vétetlek körül, vagy ha kedved van rá, kiváltalak innen és uri hölgyé teszlek. Térdelő rabszolgalányok fogják lesni parancsaidat, álmatag költők fogják megénekelni szépségedet és Róma lábaid előtt fog heverni. Gazdagabb, irigyeltebb lesz mindenkinél, — talán csak Messalinát kivéve.

Livia:

Nem akarom, hogy a hernyók selyemkoporsóját megrabold miattam,

Cézár, férfiakban magam is válogathatok, az uri nőkre pedig nem vagyok féltékeny. Más az, amit kérek tőled.

A császár:

Beszélj, hallgatlak.

Livia:

Azt akarom, hogy ugyanolyan pénzzel fizess vissza, amilyenvel én ajándékozlak meg. Én a kéjek skarlatját kínálom neked: kéjt követelek érte cserébe.

A császár:

Nem értelek. Van valami a szavaidban, ami magával ragad, de talán csak a titokzatosság az. Beszélj világosabban: a milliók ura nem lesz szűkmarku.

Livia:

Figyelj rám, császár. Pontosan ab-

ban az órában, mikor az urbsz utcái
elsötétülnek és a bűn a homály ta-
karójába burkolózik, egy ismeretlen
nő szokott megjelenni e házban.

A császár:

Hallottam felőle. Hogy hívják?

Livia

(az oldalajtó fölé függesztett táblára mutat): A neve itt áll: Lysiska. Lehet, hogy így nevezik, lehet, hogy nem. Éjszakánként megáll szobája előtt, körülbelül ugyanazon a helyen, ahol most én, és várja a látogatókat. Testét semmisem burkolja, csak fejét rejti gyöngyökkel beszórt fátyolba. Ennek a néembernek életét kívánom tőled, Cézár.

A császár:

Az életét? Mi okod van rá, hogy gyűlöld?

Livia:

Nem mondtam, hogy gyűlölöm. Szobám egy rejtkehelyén Róma legdrágább serlegét őrzöm, ugyanazt a serleget, amit tőled kaptam ajándékba, Cézár! A billikomban a legnemesebb ital áll, amiért valaha ötször engedtem át testemet egy görög kalmárnak. Hispania virágainak nárdus-sal fűszerezett nedvéből készült, olyan virágok nedvéből, melyek szirma feketébb az ébenfánál és melyek évezredenként egyszer nyitnak. Titkukat csak a regék csodaszüze, Medea ismerte és az italt, amiről beszélek, tőle származtatja a monda. Aki hozzáérinti ajkát, halálnak halálával hal meg, de nem a fájdalomtól, hanem a legvelőtrázóbb kéjektől, melyek sokkal nagyobbak, semhogy elviselhetők volnának. Egy irtózatoss vonaglás fut át az emberi testen ilyenkor, a lélek

a fellegekbe érzi magát emelkedni, a fellegekbe, ahonnan már csak holtan lehet visszabukni. Én nem gyűlölöm Lysiskát, én méltónak tartom őt mind a gyönyörök megízlelésére. Hozhatom a serleget, Cézár?

A császár:

Asszony, nyelved szurósabb a történel. Szavaidnak éle hasítóbb a damaszkuszi pengénél. Mit akarsz tőlem?

Livia:

Sohasem volt még több tűz az ölelésemben, sohasem lüktetett jobban a vágyam, mint most. Hozhatom a serleget, Cézár?

A császár:

Ne kísérts, Livia. Egy életet, egy meleg, eleven vérkeringést nem dobhatok oda a paráznaságnak.

Livia:

Pedig nekem csak ez kell. Ha nem engedsz, ám legyen; de ha eleget tész óhajomnak, megismertetlek a legkáprázatosabb gyönyörökkel, amiket a perzsától tanultam. Kihamvadt tüzeidből lángokat fogok csiholni. Megengeded, hogy kihozzam a serleget?

A császár:

Ne még. Még nem győztél le. Mi jogon fogom ezt a némbert rákényszeríteni, hogy igya ki a mérget? Mondtam már, hogy ezen a helyen nem vagyok a világbirodalom császára, ezen a helyen époly egyszerű polgár vagyok, mint bárki más.

Livia:

Egy rövid percig itt is császár lesz. Senkisem fog tudni felőle. Az asz-

szony, aki elmondhatná, hogy Róma urát egy szennyes Lupanar látta vendégeül, csak halála pillanatában fog értesülni felőle, én pedig meg tudom őrizni a titkot, mint ahogy megőriztem eddig is.

A császár:

De hát miért akarod, hogy meghaljon?

Livia:

Cézár, kihozhatom a serleget?

A császár:

Nem és ezerszer nem! Kivánj amit akarsz, csak ezt ne! Ha már mindenáron ellene törsz, alázd meg, gyötörd meg másféleképen. Nem engedhetem, hogy egy muló ellágyulásom ezreket tegyen halottá. Az a test, amit te élettelenül, talán férgek-től rágva kívánsz látni magad előtt,

végzetlen kéjek kutja még. Az el nem csókolt csókok milliói halnának meg benne és vele. Livia, szép az az asszony?

Livia:

Mondtam már, hogy arcát senki sem ismeri. De a teste szép. A melle boltos és a bőre fehér.

A császár:

A Messalináé is az, a tied is.

Livia:

De az övé talán mindkettőnkénél fehérebb. Olyan mint az Otirisz hava.

A császár:

A fehérségét irigyled tőle? Azért nem kell megöletned. — Livia, az utcán két lyd rabszolga várakozik rám. Mindkettő erősebb a vadkannál, vérszomjasabb a tigrisnél és barnább az

éjfélnél. Tagjaik nem ismerik a ruhát, csak egy keskeny bőröv öleli át derekukat, és az övben — az övben, Livia, korbácsot hordanak.

Livia:

Az éjszaka közeledik, császár. Nem óhajtod visszontlátni a serleget, amivel te ajándékoztad meg cselédedet?

A császár:

Ne beszélj a serlegről, Livia. Bánom, hogy odaadtam neked. Én a két lyd rabszolgáról beszélek, akik korbácsot hordanak övükben. Nem volna-e kitöltve boszuvágyad, ha ennek a két emberi szörnynek kezében tudnád, akit gyűlölsz — vagy akit szeretsz, mert nálad nincs határ a két birodalom közt. Nem volna elég látnod, hogyan ragadják meg a haját, — szép haja van annak az asszonynak?

Livia:

Szép. Hosszu fonatokban függ le nyakáról.

A császár:

Nem elégednél meg vele, ha e hajfonatokat szétzilálva, megszaggatva látnád? Ha az elefántcsonttestre karminos vérsávokat festene a korbács? Ha a szobornál formásabb alak alázatos vonaglással vergődnék a földön? Csak a halálát ne kívánd.

Livia:

Császár, én nem gyűlölöm Lysiskát. Hagyd kihoznom a serleget.

A császár:

De nem lesz hiába a fizetség?

Livia:

Bizzál bennem. Távozhatom?

A császár:

Menj.

*A császár elgondolkozva járkal, majd
a pálmalevelektől eltakart padra ül. Be-
lép egy szolganő, nyomban utána Mes-
salina.*

A szolganő:

Beléphetsz, urnőm! Senki sincs jelen.
Pihenj le itt a megszokott helyen,
Hol kéj tanyázik és a cédaság
Az éj királyi trónusára hág.
Kivül borongós, bús az alkonyat,
Itt benn szobádnak enyhe hivogat,
Künn lila pirban ég a szemhatár,
S miként megannyi óriás batár,
Gördül a lomha fellegek raja
Az őszülő égboltozaton át,
Benn fényben úszik az örömtanya,
Ugy várja Róma legszebb asszonyát.
Itt benn — Hiába, nem figyelsz szavamra,
Lépted, beszéded mind oly nyugtalan ma,
Mint hogyha baljós sejtelem
Szele seperné végig lelkedén.

Aggaszt valami, urnóm? Tétován
 Jöttél az utcák néptelen során,
 Mint hogyha féltél volna, hogy a szellő,
 A fűszeres, a lázakat lehellő,
 Letépi rólad lenge fátylad,
 S elébe tárja titkod a világnak.
 Vidulj fel, urnóm. Nincs ember, aki
 Utadba volna képes állani,
 S a császár nagy, a császár megbocsát.

A császár

(*rejtekhelyén magában*): Rólam beszélnek.

A szolganő:

Csillagvankosát
 A hűvös égbolt megvetette már,
 Urnóm, a kéjek szent edénye vár,
 A részegítő.

A császár

(*mint fentebb*): Más az, ami várja.

A szolganő:

Holdfény lopódzik, nézd, a Lupanárba.
 Az urbsz, a büszke, szendergőn piheg,

S álmában suttog, hogyha van kinek :
 Ilyenkor bontja szét aranyhaját,
 S repül a ködbefolyta téren át
 — Nem kérdi senki, honnan és hova —
 A szenvedély. az éj menyasszonya.
 Jövel szobádba.

Messalina :

Várj! Ma rossz napom van,
 A bú, a gyáva rám tört alattomban,
 Ma iztelen lesz minden íz nekem . . .

A császár

(*mint fentebb*) : Mi ez? Kié e hang?
 Egek!

Messalina :

De nem!
 Nem fog a bánat erőt venni rajtam,
 Hisz tegnap óta csóktalan az ajkam,
 És tegnap óta nem tüzelt az arcom,
 Gyűjtsünk erőt egy új szerelmi harcon,
 Hol mindig az győz, aki tétovább.
 Várj rám szobámban!

*A szolganő elmegy. Messalina elgon-
 dolkozva áll.*

A császár

(felugrik és kilép rejtekéből) :

Nem birom tovább.

Ringyó, vagy asszony, ördög, vagy kísértet,
Takard fel arcod !

Minthogy Messalina megrázkódva elfordul.

Én kívánom, — érted ?

Én, aki előtt semmisem titok,

Ki mindig elnyerem, mit áhitok,

Kinek hatalma sulyos, mint a vas,

És zordon, mint a brett havas,

Kinek lábánál milliók hevernek

Kinek szívében Juppiternek

Villáma sem szült soha rettegést,

De ki mindenkit rettegésre készít,

Kivel dacolni nem mertek soha,

Én mondom, Róma imperatora,

Takard fel arcod !

*Messalina, aki eddig megtörtén állott,
most hirtelen felemeli arcáról a fátyolt.*

Messalina! Nem

Csalt hát a sejtelem.

Te jártál ide minden éjjelen,

Ha künn a város ködbe öltözött,

Te bujkáltál a házsorok között
 Tébolyult lázzal részeg ereidben,
 Mit fékevesztve tomboltál ki itt benn,
 S tán meg se láttad lelkesen a foltot,
 Mig testedből a cédaság sikoltott.
 Mindenkit, ki e házat felkereste,
 A te tested várt, Messalina teste,
 Amelyen egykor az enyém pihent,
 S kebled, a boltos, a fehér, a szent,
 Mihez imákat küldtem én: a császár,
 Most árucikk, mit a szerelmi vásár
 Otromba kénye erre-arra hány,
 Fátyolba burkolt dermesztő talány.
 De mit habozzam? Ki kell mondanom
 A szót, akárhogy reszket ajkamon:
 Szép Messalinám, meg fogsz halni ma.
*Livia közben a serleggel belépett, és az
 utolsó szavakat már hallotta.*

Livia:

Ha! Messalina!

A császár:

Menj ki Livia —
 Később hivatni foglak — menj ki innen,
 S jöjj vissza — majd.

Livia:

Megengeded kivinnem

A serleget?

A császár:

Nem, hadd maradjon itt,

Meg kell itatnom még ma valakit

A büvitalból, melyet ha kihajtunk,

Több hűsítőre nem sovároგ ajkunk.

Livia:

(*habozva*): Cézár — de hát...

A császár

(*határozottan*): Menj, s hagyd a serleget
benn!

(*Livia elsiet.*)

Nos, Messalina, nem mozdul szivedben!

Valami kábult, aggodalmas érzet,

Mely tagjaidba kergeti a félszet,

Amint a véget közeledni érzed?

Lásd, Messalina, rémes a halál,

S jaj annak, akit nyíla eltalál,

Láttam nem egy ércetestű bajnokot,

Kinek szemében harcvágy lobogott,
 Ki mint spanyolbort szürcsölé a vért,
 De a haláltól, Messalina, félt.
 Vagy azt hiszed, hogy e királyi kényur,
 Kinek nyomában minden lét megbénul,
 S csóvája minden elevent eléget,
 Meg fog kimélni téged ?
 Nem úgy! S ha még oly kéjek szomja sir is
 Ringó csipődben, ha az íves Irisz
 Minden sugára is kacag szemedben,
 Nem menekültél el előle még,
 Sarkadra hág és, elkerülhetetlen,
 Nyakadba varrja csúf-magát a vég.
 Jön, átölel, s a föld sarába tér meg
 Minden mi benned izzott, reszketett,
 Hol lomha hernyók, buja férgek
 Rágják sebesre testedet.
 Minden, mi báj volt rajta, porba hull,
 S a csáb, a szépség elhagy álnokul.
 Hiába volt a szenvedély, a csók,
 S az ittas órák, a gyönyört adók,
 Miken bűn volt az áru, bűn a bér,
 — S te szótlan állasz ? Nem tolúl a vér
 Arcod felé ? Nem érzed válladat
 Megrogyni terhes vádjaim alatt ?
 Végső szemérmed is kilopta tán

A bűn belőled egy vad éjszakán?
 Hallgatsz? Szeretném, hogyha szólanál,
 Egy röpké perc, — és ajkad a halál
 Pecsétje zárja mindörökre le.
 Most még tied, most élhetsz még vele,
 S kimondhatod, mi mondanivalód van.
 — Egy napja még minden parányi szódban
 Eóli hárfa muzsikált felém.
 Csolnak vagyok ma a bú tengerén,
 De rakományom gyűlölet s harag,
 Melyet csak egy tűz veszthet el: magad.
 Meghalsz! De mielőtt a serleget
 Örökké szomjas szádhoz emeled,
 Ítéletet te mondj magad felett:
 Rászolgáltál-e a halálra?

Messalina:

Nem!

A császár:

Mered szemembe vágni ezt a szót?
 Királyném voltál, hölgyem, mindenem.
 Lelked nem érzett egy parányi ürt,
 Melyet hatalmam méze duzzadt sejté
 Ne büvölt volna. Ajkad ki sem ejté
 Parancsodat még, már beteljesült.

Nem volt a földnek népe, mely éléd
Ne hordta volna minden ékszerét,
Nép, mely ne hitte volna gazdagabbnak
Magát, ha kincset elfogadtad,
Vagy mely magát, ha e fehér ivornál
Ivorszinűbb lábakkal rátiportál,
Ne hitte volna felmagasztosúlnak,
Mert bájadon mind, mind megittasúltak.
És mindezért mi volt a köszönet?
Megloptad ágyam, lelkem, üdvömet,
Palástodat bemártottad a sárba,
S így lettem én, a világ ura, árva.
Oh szörnyű végzet az, mely engemet
Most porba sujt, de egykor eltemet.
Magamban állni, mint a béna szirt,
Önnönmagamnak ásni néma sirt,
Az éjszakába hördülni rekedten,
S megölni azt, mit legjobban szerettem.
Szánj meg, s beszélj. Tán van még valami,
Mi a haláltól meg tud váltani,
Mitől a kard, mely már lecsapni készen
Villog, megállni kénytelen s a vészen
Diadalt ül egy isten mosolya.
Mondd ki a szót, dobd vissza rám a vádat,
S legott aranybor hívogatja szádat,
És tested a császári nyoszolya.

Csak szólj, beszélj, mond valamit mitől
 A rád emelt vád vafala kidől,
 Hazudj, amit tudsz, a te ajkadon
 Az is valová, szentté finomúl tán,
 És én a sebző kint elaltatom,
 S tán kacagok is álmaim kimúltán.
 Csak szólj s agyam megbomlani ne engedd,
 Mert nem birom már, nem birom e csendet.

Messalina :

Császári pompád, Cézár, megvetem,
 Mit ér a hírnév, mit a fény nekem?
 A vér erebben más ütemre pezsdül,
 Más vágy patakzik e szíven keresztül,
 Másért lobog fel szememből a láz,
 Mely perzsel. éltet, fáj és meggyaláz.
 Miért a nagyság és miért a pompa,
 Ha vágyaim már dermedt jégcsapok.
 S mivégre gyűjtsem kincsemet halomba,
 Ha férfi érte nem borul karomba,
 Ha érte fényt igen, de lángot nem kapok.
 Asszony vagyok, Cézár, kinek szerelmes
 Testén teher a császárnői jelmez.
 Vagy azt hiszed, a hermelin alatt
 E kéjsóvár szív elfeledt dobogni?
 Mióta nőddé lettem, elhaladt

A gyors idő s ha kedvem volt zokogni,
Mindig találtam rá okot s jogot,
Mert szenvedélyem, ha fellobogott,
Karodban nem várt rám, csupán közöny,
S az inaimban fájó lángözön
Érintésedtől néma pernye lett,
S az ölelés, a vágy elernyedett.
Igy éltem át sok évet elhagyottan,
És gyermekem nem volt, csupán halottam,
Mert eltemettem minden élő vágyat,
De ha a nap az est ködébe bágyadt,
A sok kísértet mind feltámadott,
Hátán megannyi régi bánatot
Vonszolva, melytől földig görnyedett,
S én látva mind e szörnyeket,
Csak sírni tudtam, sírni szótlanul,
S érezni, hogy nap napra múlt,
De üdvömet nem hozza egy se meg,
Mert bárha testem izzik és remeg,
Nincs senki, aki vágyón ráomolna,
És aki nem császár, de férfi volna.
Egy éjjel aztán — emlékszem ez éjre,
A néma urbszra ködlepel terült,
Vergődve sirt a kripták ősi mélye,
A vágy hívott hogy vágyódjam feléje,
S lelkem a kéjek habjába merült.

Először volt ez éjjelen,
 Hogy Messalina ágyad odahagyta,
 És oldaladról nesztelen
 Lopódkodott ki a szabadba.
 Mi ezután jött, nem beszélem el.
 Ha amit tettem, halált érdemel,
 Nem zúgolódom ítéleted ellen,
 És meghalok, — de csak, hogy folytat-
 nom ne kelljen.
 Szólj hát, uram. Igyam ki a kehelyt?

Hosszu szünet.

A császár:

Menj, Messalina, menj. Időd letelt,
 Az éjszakának vége már, az ég
 Alján a hajnal biborpirja ég,
 S a nagsugár a ködből felhasad.
 Menj és vétezz — Neked volt igazad.

*Messalina mozdulatlanul, csaknem der-
 medten áll, mikor Livia hirtelen belép.*

Livia:

Azt mondtad, császár, jöjjenek vissza
 nemsokára. Itt vagyok.

A császár

(nem látszik hallani, amit mondott.
Végre hosszú szünet után hirtelen
feleszmélve): Azt mondtad, méreg
van ebben az edényben?

Livia

(megborzad, mostmár sejti, mi vár rá):
Azt.

A császár:

A császár parancsolja, idd ki a
mérget.

Messalina közben észrevétlenül eltávozott.

Livia:

Megvetem a parancsodat, császár.
Megvetem! Épügy, mint téged, a
császárt. A császárt, aki nem férfi.
De az élet sem kell — megvetem
azt is. És ezért — ezért iszom a
serlegből. (Ajkához emeli.)

A császár:

Megállj!

Már késő. Livia ivott a méregből és most hangtalanul összerogy. A császár megborxad, egy darabig nézi a földön fekvő és időnként meg-megvonagló testet. Visszahőköl, köpenyét rádobja a haldoklóra, és szemét eltakarva, elsiet.

A szin egy ideig üresen áll. Livia egy utólsót vonaglik, azután mozdulatlan. Valerius félénken és óvatosan belép.

Valerius:

Elmentek. Ki fekszik itt a földön?
— Ő az — az egyetlen, akit nemcsak azért gyűlöltem, mert élt. Most már semmiért sem gyűlölöm. — Meghalni jó. Mi van ebben a serlegben? Milyen kápráztató a színe. — Értem. — A halál jó — csak élni kín. Elég volt.

Miközben a serleget felemeli és inni készül, a függöny legördül.

III.

Az Ég arája.

Személyek :

János, keresztény aggastyán.

Mária, leánya.

Claudius.

Prefektus.

Hirnök.

Szolgák. Keresztény vértanuk.

**Idő és szín : a keresztény-üldözések
kora, Rómában.**

Római fogház cellája, amelyben a keresztények várják vértanuhalálukat, Férfiak, asszonyok, gyermekek vegyest, lerongyolt ruházatban, szorosan egymás mellett fetrengenek a földön. Közöttük, középen áll az ősz-szakálu János. Arcán a fájdalom és szelidség vonásai. Kezeit áldólag emeli a körüötötte siránkozó keresztényhitűek fölé.

János :

Imádkozzatok testvéreim! Imádkozzatok az Urhoz, ki mindnyájunk atya. Ő érte halunk meg. Ő érte térünk pihenni, hogy újra föltámadjunk. Testünkben akarják megölni az eszmét! Ámde az eszme örök és nem porladhat el, mert nincs köze a porhoz.

Egy vértanu :

János, mesterünk, mi ártatlanok vagyunk. . .

János :

Igen, testvéreim! Hamis váddal hamis bírák mondtak ítéletet feletünk. Vagy mi dobtuk-e a csóvát Nero városára?

Egy másik :

Akkor hát miért kell elvéreznünk? Miért kell irtózatot kinokkal fizetnünk meg az örök üdv váltságdíját?

János :

Ne sajnáljátok itthagyni a földet, felebarátaim, mely a bűnök siralom-völgye. Bizony, mondom nektek, boldogok csak ezután leszünk, ha befogad bennünket az Ur! Ha a menyeyei üdvök glóriája ömlik reánk! Nyugodjatok meg testvéreim és imádkozzatok!

A cella ajtaja felpattan és berontanak

A cirkuszi szolgák :

Előre csürhe, bitang lázadók!

Előre! Ki a mennyei arénába, hol
megdöglötök aljas árulásokért! Cim-
borák! Vegyük csak elő őket! Rajta!

*Taszigálják, lökdösi a keresztényeket
kifelé.*

Első szolga

*(egy aggastyánhoz, aki öreg tagjait
már mozdtani sem tudva, fekve ma-
rad):* Mozogj öreg, vagy kiráncigá-
lom szakálladat! Vagy tán nehezedre
esik a járás?! No majd segíték!
(Belerug.)

János:

Az Ur legyen nekik irgalmas, mert
nem tudják mit cselekszenek.

Egy vértanu:

János, mesterünk, segits! Ments
meg minket!...

Vértanuk:

János ... Mesterünk ...

János

(*nagy megindultsággal*): Legyetek bátrak, erősek! Üdvözülni fogtok!

Egy vértanu:

János, nekem nem kell a ti tanítók! Nekem nem kell a menyország! Én szeretek élni!... Az élet szép!...
(*Kihurcolják.*)

Egy szolga

(*Jánoshoz, ki nem mozdult helyéből*): Hát te nem akarsz indulni, vén söpredék? (*Megragadja János karját és huzza maga után.*) Gyere csak, gaz lázító, rád keresztfa vár! (*röhög.*) Kifeszítünk! Tüzet gyújtunk alattad és kiégetjük a zsirodát! Indulj!

Mária

(*Jánoshoz rohan, megcsókolja kezét*): Atyám, ... ne hagyj itt ...

Egy szolga:

Majd a másvilágon találkoztok!

De előbb — tudod mi vár rád?
Kár volna egy ilyen hajadont elszalasztani! Vetkőzd le rongyaid!

Mária:

Atyám!...

A szolga

gunyosan felkacag és beleszakít Mária ruhájába.

Claudius

római tiszt beront): Megálljatok!
Ereszd el az öreget, te pedig azt a lányt! Ők később jönnek sorra! Így parancsolja ezt a császár!

A szolga:

A császár parancsolja?

Claudius:

A császár!

A szolga

(Máriához fojtott hangon, dühösen):
Mi még összekerülünk...

Claudius:

A többieket vihetitek!

Szolgák a még bentlévő keresztényekkel birkózva, dulazkodva el. Ezeknek halálfélelme éles sikoltozásban és tagozatlan kiáltásokban tör ki. A szivettépő jajveszékülés fokozatosan gyöngül, később kívülről már csak sejtésszerűen szűrődik be, majd teljesen elhal. Mária összeroskadva térdel atyja előtt, ki ájtatos imádkozásba merült.

János:

Az Ur a mi Istenünk, legyen meg az ő szent akarata.

Claudius:

Soha többé nem látjátok viszont testvéreitek. Cézár és a nép gyönyörködni akar. Társaitok meztelen testét reszkető bömböléssel szaggatják széjjel a kiéhezett fenevadak.

János:

... Szenteltessék meg az ő neve.

Claudius :

Ti is nemsokára sorra jöttök! Nem féltetek?

Mária:

Atyám, reszketek . . . atyám . . . én félek,

János :

. . . Jöjjön el a Te országod —

Claudius :

Én megmenthetlek benneteket!

János :

Mit mondasz Claudius?

Claudius :

Én megmenthetlek benneteket!

János :

Gunyolódol Claudius?

Claudius :

Nem János. Szavaim komolyak,
Hozzátok régi barátság és vonzalom

füz. Mindennapi vendége voltam házadnak, János. Jártam hozzátok, mert szerettem lányodat. Egy napon azonban, emlékezhetel rá, azzal fogadtál, hogy Mária eltávozott Rómából. Ettől a perctől fogva nem volt nyugtom. Kerestem, kutattam Máriát mindenfelé, de hasztalan. Most a halál közszobén újra szemtől-szembe állunk; János, én most is szeretem lányodat.

János :

Parázna vagy, Claudius és mi megvetjük a paráznaságot. Ezért is rejtetem el előled leányomat. Az ő teste nem cédaságra való! A test Istené!

Claudius :

Nem értem János!

Kis szünet.

Claudius:

Add nekem leányodat és ti újra szabadok lesztek!

János:

Mondottam Claudius, a test Istené.

Claudius:

Nem tudom, kit neveztek ti Istennek? Nem tudom ki, mi az, hol, merre jár és mit cselekszik. De ha már isten, mint Juppiter vagy Vulcan, ugy nem kell neki egy földi lény szerelme. Az embereknek egymást kell szeretniök! Férfinek a nőt, nőnek a férfit! És balgaság megrabolni egy szüz vágyait, melyek a földhöz tapadnak! Ha szereted lányodat, miért tagadod meg tőle a föld legistenibb gyönyöreit? Miért nem engeded, hogy asszony legyen, ki a férfinek van teremtvé?

János:

Ha a bujálkodást engedném meg neki, a mennyek országát rabolnám el tőle. Mert tudd meg Claudius, hogy tagjaink Krisztus tagjai és e szent, isteni tagokkal paráználkodni kárhozat.

Claudius:

Hogyan János? Ti bűnnek bélyegzitek a szeretkezést? Ti elítélitek azt, ki az örömök poharát megizleli és fenéig üríti? Eddig csak gyűlöltém tanaitokat, de most már megvetem! Megvetem őket, mert általuk ember embert gyilkol! Ti megtagadjátok a föld örök törvényeit! Ti a föld ellen cselekszetek! János, ez romlásba fogja vinni fajotokat! A föld, a természet bosszut áll azokon, akik ellenségei!

János:

Vétkezni csak Isten ellen lehet,
Claudius. És csak az olyan cseleke-
det bűn, mely Isten parancsainak
szegül ellene.

Claudius:

Tehát nem akartok életben ma-
radni?!

János:

Mária szeplőtlensége árán nem!

Claudius:

Ugy látszik János, nem tudod,
hogy Mária semmikép sem válhatik
meg érintetlenül a földtől. Szület
nem dobnak a tigrisek elé!

János:

Aki nem önként vétkezik, eljuthat
a mennyek országába.

Claudius:

János, utoljára ajánlom föl nektek

a földi lét gyönyöreit. Kockára teszem értetek méltóságomat, saját életemet és kiszabadítlak, megszöktetlek innen.

János:

Az üdvözülés a mi életünk célja és nem maga az élet, mely csak kín, szenvedés és megaláztatás. Mi örülünk a halálnak, mely megvált bennünket a földi szennytől. Mi a menyországot áhitozzuk. A menyországot, mely Istennek országa!

Claudius

(el volt készülve arra, hogy Jánossal nem fog boldogulni. Tapssal jelt ad a künn várakozó hirnöknek, akivel Jánost a császári parancs ürügye alatt el fogja hurcoltatni.)

Hirnök

(belép): Uram!

Claudius:

Nos?

Hirnök:

Nero küldött, az isteni cézár! A kereszt már földbe verve, a máglya sisteregve ég! Az öreg órája ütött! A császár halálát kívánja!

Mária

(*lerogy atyja elé*): Atyám! . . .

Claudius:

Cézár parancsa szent!

János

(*imára kulcsolja kezét*): Legyen meg a te akaratod.

Claudius:

Induljatok!

János

(*megcsókolja előtte térdelő leányát*):
Leányom . . . kövess . . .

Hirnök:

Előre! (*Kituszkolja Jánost*).

Mária

(*sírástól vonagló testtel utánuk néz*).

Szünet.

Claudius

(*Máriát magához emelve*): Mária,
édes szerelmem!

Mária:

Atyám . . . szegény atyám . . .

Claudius:

Máriám, szeretlek!

Mária:

De nekem nincs többé atyám . . .

Claudius:

(*lázasan*): Atyád kívánta a halált.
János nem szerette az életet . . . Ne

gondolj rá Mária! Te élni fogsz, neked élned és szeretned kell! Ne hallgass öreg, életmegvető prédikátorokra, hiszen ők nem tudják, nem érzik az élet szépségét. Az ő ereikben beteg vér haldokol. Ők sem azért akarnak meghalni, mert lelkük sóvároga a halált! Nem! Testük, beteg, vézna, meggyötört testük óhajtja a megsemmisülést! Ne higgy te azoknak, akik tulvilági reményekről fecsegnek! A földi léten túl nincsen semmi, Mária. A másvilág, a lelkek birodalma hiu álbránd. Minden, ami jó, minden, ami rossz, ami erény, gonoszság, öröm és bánat, a földé! Akik ezeket megtagadják, megértek a halálra. De te Mária, te fiatal vagy . . . Tested üde, kábitó, vakítóan fehér, melled lágy, bőröd zsibbasztó, bársonyos és méhed magzatra vár. Mária, légy enyém . . .

Mária

(*lihegve*): Ne szoríts úgy . . . nem
birom . . . eressz el . . .

Claudius

(*lázasan suttogva*): Maradj . . . Ve-
lem maradsz . . . így . . . ölelkezve . . .
hozzám simulva . . .

Mária:

Claudius . . .

Claudius:

Igy . . . így szeretlek, ha tébolyító
kéjek fojtogatnak, ha bőröd az én
bőrömön tüzel, térded remegve verő-
dik az enyémhez, kebled az én mel-
lemen piheg, szived az én szivemen
ver és enyém vagy, mindenestül az
enyém . . .

Mária:

A tied . . .

Claudius:

Igen. Az enyém vagy . . . S te követesz, bármerre menjek is, jössz velem bárhova, velem tartasz mindennütt, mert szeretsz és szeretlek én is . . . Jer velem!

Mária:

Menjek veled? . . .

Claudius:

Velem . . . Örök nem őrzik a kijáratokat . . . Észrevétlenül kijuthatunk a városba s ha az éj leszáll, osonva menekülhetünk tova . . . el innen . . . messzire.

Mária:

Szeretlek, imádlak, Claudiusom. Kéjes tűz forr csontjaimban, lázas lüktetés remegtét át, ha megcsókolsz, ha magadhoz szorítasz. Érzem, hogy asszony vagyok, vágyódó asszony,

aki áhitja a férfit, az erőset, a hatalmast. Érzem és tudom, hogy a férfi számomra te vagy. Mind-egy. Nem lehetek a tiéd, mert lelkem elkárhozik. Claudius, nem lehetek a tiéd . . .

Claudius:

Ne késlekedjél, jer velem leány,
 Mi jó, a perc, halálod perce tán.
 A kétkedésből most emeld ki lelked,
 Amíg a kinok kinja nem közelget.
 Még van idő, hogy lázkimarta számat
 Hüs ajkaidra vágyón rátegyem,
 S amint a kéjes ár szívemre támad,
 Vánkosra leljek hamvas kebleden.
 Tagadd meg, óh, az átokverte tant,
 Mely vézna lelkek odvában fogant,
 Mely elrabolná tőled a gyönyört
 S rávenne, hogy meddőn gyötörd
 Szüz testedet, mely lázasan remeg.
 Miért ruháztak rád az istenek
 Szépséget és bájt, hogyha hasztalan?
 A menekülés utja nyitva van,
 Kövess, ne hagyj elmennem, egymagam!

Mária :

Claudius . . . ne kinozz . . . szeretlek . . . szeretlek . . . minden sóhajtasom, lányságom minden vágya a tied . . . de szeplőtlenségem a Krisztusé, föltötte én nem rendelkezem.

Kivülről Jánus irtózatos halálordítása hallható. Pillanatnyi csönd.

Mária :

Atyám . . . Krisztus követője . . . most . . . most . . . (összerogy).

Claudius :

(mellé térdel, lázasan átöleli, gyorsan):
Igen, Mária, atyád most szenved a legirtózatosabb kinokat . . . Jer, siess, nemsokára te következelsz . . . jer Mária, az élet diadalmasan mosolyog feléd. Az élet, mely örvöng és háborogva viharzik. Mely édes, csodás titkokat hord méhében . . . Jer Mária,

talán még sikerül kiszabadulnunk . . .
Válassz élet és halál között.

Mária:

Claudius, én . . . én talán szeretnék veled menni . . . olyan szép az, amit mondasz . . . de már késő. Előbb kellett volna jönnöd. Akkor veled mehettem volna. Most boldogok lehetnének és nem is sejteném, hogy bűn van a világon. De most már késő.

Claudius:

Mária, siessünk , . .

Mária:

Nem . . . nem lehet.

Claudius:

Siess, vagy valóban késő lesz. A prefektus már is gyanút fogott. Min-

den percben jöhet a parancs s ha
veled találak, én is veszve vagyok.

Mária :

É n . . . én maradok . . .

Claudius :

Jöjj. jöjj velem !

Mária :

Nem merek . . .

Claudius :

Velem jössz, mert szeretsz.

Mária :

Nem . . . Inkább a halál . . . A ha-
lál ? Irtózatos ! Ments meg Claudius,
vigy magaddal . . . Most már megyek.
Iszonyu meghalni ! Mielőtt éltem
volna . . .

*Indulni akarnak. Az ajtóban elébük
áll a*

Prefektus :

Hová ?

Szünet.

Prefektus :

Nem csalt hát gyanum Claudius !
Mig mi nem győzzük halállal sujtani
a lázadókat, akik felperzselték Rómát,
addig te Imperátorunk kegyével visz-
szaélve, a pártütőkkel cimborálsz !
(*Rövid szünetet tart.*) Sorsod felől
Nero fog döntení ! (*El.*)

Claudius :

És mindennek gyöngeséged az oka !

Mária :

Az én gyöngeségem . . .

Hosszu szünet, mely alatt Claudius nyilván a halálfélelemmel küzd, Mária pedig láthatólag szólni akar, néhány lépést már tett is Claudius felé, de nincs

bátorsága beszélni. Végre belép a Prefektus. Látszik az arcán, hogy halálhírt hoz.

Mária

(a belépő lábai elé rogy): Uram, könnyörgök, esedezem, hallgass meg. Mielőtt elhurcoltok, meggyaláztok, tűzbe dobtok, óh uram, csak néhány percig hagyjatok magunkra még! Csak néhány percig engedjetelek együtt maradnom Claudiuszal . . . csak néhány percig. *(Claudiushoz rohan, átöleli.)* Claudius . . . talán . . . talán mégis neked volt igazad. *(Keblére borul.)*

Claudius

(ő is átöleli): Mária! . . . Igen . . . nekem volt igazam . . . és most meghalok az igazságomért. Nemcsak ti tudtok meghalni érte. Én is, mi is, mindnyájan halálba megyünk azért,

amit hiszünk. De szebben, mint ti!
Csókok között és mosolyogva!

Mária

*(magához vonja Claudius fejét, simogatja, öleli, szoritja, körmei a férfi
husába mélyednek, görcsösen kacag
és zokog egyszerre): Claudius! Én
vértanum! . . .*

Függöny.

IV.

A költő
és az asszony.

Személyek :

A költő.

Az asszony.

Idő : Jelenkor.

Történik a költő szobájában.

A költő:

Lásd édes, ez a dolgozószobám.
 Oh hányszor ültem tétován
 Az íróasztal mellett éjjelente,
 Ha már az utcasort a köd belengte,
 S a hold ezüst sugára
 Reábékelt a házak ablakára,
 S a hajnal jött, a rózsaszín uszályos,
 És már felébredt odakünn a város,
 Bágyadt szeméből az álmot kirázta.
 S napfény osont a házba.
 De én csak ültem asztalom előtt,
 S a szent napot, a felkelőt
 Nem birta többé üdvözölni ajkam,
 Csak ráhajoltam két kezemre halkan,
 S átkozva káromoltam a napot,
 Mely engem a világnak s nekem szivetadott.
 Mert szívem egyre unszolt szüntelen:
 Határba szabni azt, mi végtelen,
 Megfogni azt, mi meg nem fogható,
 A szabad lelket testbe kényszeríteni,
 Minden valóra hűvös álomlepelt teríteni

S a szóba többet adni mint a szó.
De hasztalan volt minden küzdelem,
A rideg forma szembeszállt velem,
Az érzelem, mely arcom lázként lobogta át,
Rimekbe szedni nem hagyta magát.
A szók cirádás aranyhüvelye.
Nem merte magába fogadni vágyam,
Erőmet ájulás nyugozta le;
Ha szenvedéllyel kezdtem írni, lágyan
S aléltnan omlott össze soraim
Épülete s a bánat borain
Megrészegülten hallgatott a hárfa,
Ha keblemet az örömnél kitárva
Asszonyt, virágot, csókot énekeltem.
Kopár, elaggott szikla volt a lelkem,
Mely átvonaglott, ha kopott falán
Egy-egy esőcsepp omlott le a völgybe,
Bus szikla, mely villámra várt talán,
Mig oldalán az erdők büszke tölgye
A fellegekre sóhajtott s az égre.
És jött a villám s harcra hívta végre.
De ő csak állt s a szörnyű pillanatban,
Mikor körül mindent kimondhatatlan
Megborzadások reszkettek keresztül,
Ő kérkedőn dacolt és tudta, meg se rezdül.
Állt magabizón és kevélyen,

Mert erejére eszmélt a veszélyben.
 Te vagy a villám, te vagy, én szerelmem,
 A sors akarta így: benned kell arra lelnem.
 A sors akarta így s áldom a sorsot,
 Mely tőlem annyi jót elorzott,
 Mely elrabolta minden földi kincsem,
 Csak azt hagyá meg, aki eljött, hogy
 behintsen

Fényes derűvel: a viharon át
 Egekbe mentett álmok vándorát.
 Mi rég vajudva lüktetett körültem,
 S egy szóra visszahátrált szégyenülten,
 Most ősi daccal a magasba tör,
 Mert két szemed két csillogó tükör,
 Tekinteted életre kelt rege,
 Sötét hajad a szépség szőnyege,
 Ajkad korállja szebb a napsugárnál,
 Melyet a dermedt föld vajudva vár már,
 Homlokod ive boltosult ivor,
 Csóкод mámorba ejtő déli bor,
 És te magad, szerelmem, mindenem,
 A földi lények legszebbje. — De nem.
 Te, kiben annyi a tökély,
 Muzsám lehetsz csak, aki ösztökél,
 Hogy rimbe törjön minden, mit kiejtek
 S érzéseim, vonagló pici sejtek

Ritmusba folyva lejtse nek,
 S a szédület lelkem ne ejtse meg,
 Ha a magasban szállok tova véled
 És már mögöttem elmarad az élet,
 El az idő, a tér megannyi gondja, buja,
 S magam dicsőnek, nagynak érzem újra.
 Fel hát, vezess a pirkadás elébe,
 Vezess a zengő poézis egébe.
 Mert te vagy a szent beteljesedés.
 Száz töredék közt te vagy: az egész,
 Az ingoványban fölepte mező,
 A léttelenben: létező.

Az asszony:

(most felnevetett.)

A költő:

Ugy, ugy, ne vess! E legendaszerű
 Arcon ne üljön soha, csak derű,
 S én is, a bánat édes gyermeke
 Nevetni megtanulok közeledben,
 Mert lám, Muzsámul jöttél ide te,
 S a Muzsa is nevet, mielőtt tovalebben.
 De hagyjuk ezt most! Mától fogva ebben
 A kis lakásban élsz tehát velem,
 S én dolgozom, hogy legyen kenyerem,

Mert a nyomornál szivesebben
 Él pompa közt a szerelem.
 De szólj! Szavadban édes {zene cseng,
 Zene, amelyért szívem rég eseng,
 És mely ezentul, annyi gyász után
 Az én fülemnek csendül fel csupán.

Az asszony:

A férfiak, most látom, mind bolondok,
 Világleletti téreken bolyongtok,
 S fantáziátok ezerszinű szárnyal
 Elérhetetlen távolokba szárnyal.
 Ha fületek zug, esküt tesztek rája,
 Most zeng a szférák szent harmóniája.
 Nektek a semmi látható, noha
 Semmit se láttok; nektek a soha
 Megfoghatóbbnak látszik a jelennél,
 S mi eljövendő, szebbnek, mint a ma,
 Költő lehetsz, de vajha férfi lennél,
 S gályád a Való vizén ringana.
 Én nő vagyok s nem értek semmi máshoz,
 Csak öleléshez, vágykorbácsoláshoz.
 Az én szívemben csak az élet él,
 Az én inamban nincs csak szenvedély,
 Csak fej találhat nyugtot mellemen,
 S a végtelent nem érti szellemem.

Látod az arcom? Vágy fest rája lázat,
 Látod a testem? Lüktető alázat,
 Odaadásról szól rapszódíája,
 S a gyönyörök himnuszát muzsikálja
 Mihelyt a mámor beleremegett.
 Nézd e sóváran izzó szemeket,
 Bennük nem égi tűz, de földi csáb ragyog,
 Itt látsz, fizess meg, és tied vagyok!

A költő:

Nem úgy! E szók minden betüje éget.
 Nem testem óhajt birni téged,
 A csók, amelyért mások megfizetnek,
 Nekem az oltár szentsége marad.
 Szentség, miről szívem, e bus eretnek
 Leoldva érez szennyet és sarat.
 Azért, mit mások pénzzel is elérnek,
 Én ifju éltem adnám oda bérnek,
 Az álmokat, mik lelkemben születtek,
 S mik álmaimnál ezerszerre szebbek,
 A víziókat, melyeknek hadában
 Először láttam a te képedet,
 Minden merész és minden törpe vágyam
 Mely büszkén száll és félve lépeget,
 Minden mosolyt, mely ajkamon fakad,
 A misztikus nászéji lázakat,

E két szemet, mit képed úgy betölt,
 Hogy körülötted nincs se ég, se föld,
 S a horizonton te vagy egyedül, —
 A mélabút, mely mellemen megül,
 A szomjúságot, mely szürcsölni nem mer,
 A zengő nyelvet, melyet önkezemmel
 Tépek ki, hogyha bókját megveted,
 — Mindezt örömmel áldoznám neked
 Egy csókodért, mitől más ajk tán visszaretten,
 És — keveselném azt, amit fizettém.
 És oh ne kívánd azt se, hogy megálljak
 Az úton, melyre léptem és ne szálljak
 Fel a magasba többé,
 De lenn a sárban vergődjem örökké,
 Legyen a földé minden, amit érzek,
 S rajt' álmainnak aranypora röggé.
 Mert a kavicsból lesznek nemes ércek.
 De a rubint nem lesz göröngy soha.
 S ha elborít az esztendők moha,
 S porom fölött az édes mirtuszok
 Zöldelő ága résztvevőn susog,
 Én élni vágyom, élni, mig a hír
 E sárgolyónak megtartani bír,
 Azt akarom, hogy távoli korok
 Vajudják át, mit én ma gondolok,
 Hogy aki érez, századokon át

Bennem találja társát, rokonát,
 S ha szeme titkos távolokba kémlel,
 Egymásba forrjon lelke az enyémmel.
 Ez a dicsőség az, amire vágyom.
 Nem lenn a földön van az én világom.
 De fenn a zengő csillagok között,
 Hová te vonzasz, fénybe öltözött
 Sugaras álom, szép regealak,
 Ki elsuhanz előlem, hogy megfoghas-
 salak,

És mig sóvár kezem feléd kinyújtom.
 Feljebb haladjak a csalános úton,
 Mely álmaim egébe felvezet.
 Jőjj hát, szerelmem, nyujts vezérkezet,
 S mint Flórenz dalnokát Beatricéje,
 Emelj az égbe, hisz te vonsz feléje!

Az asszony:

Szegény fiu, szánlak valóban,
 De kalauzod mégse lehetek.
 Az én szívem körül fagyott palástu hó van.
 A lelkem és a testem betegek.
 Mit keresnék én odafenn a mennyben.
 Hová te hívsz, te csábítasz fel engem,
 És mégis arra kérsz, hogy én vezesselek.
 Téged enyelgő angyali sereg

Övez körül az álomszigeten,
 Én szürke éltem búsan tengetem,
 S nincs semmi, ami felhevítne újra,
 Mint egy hajamba mélyedt férfi-ujja,
 Egy férfimell, mely szomjas lázra gyúl,
 S egy férfiak, amely csókolni tud vadul.
 Elismerem, hogy szép érzés lehet
 Általrepülni völgyet, bérceket,
 Regülni, mint a gondtalan madár
 A légen át, hol hol nem szorít határ,
 De én csupán e földön élhetek,
 A fellegen túl vágyam nem lebeg,
 Képzelt tüzeztől lángra nem kapok,
 Az én napjaim csak hétköznapiak.
 S most már tovább a szót se hímezem,
 A vacsorád megfőzöm szívesen,
 Rendet varázslók a poros szobába,
 De Muzsa lenni nem tudok, hiába!

A költő:

Hallgass el, ajkad minden szava tör,
 Amelybe lelkem megborzadva dől,
 Jaj nekem, ha csak így lehetsz enyém,
 Ha a szívemben felfeslett remény,
 Mely annyi éven át játszott velem,
 Szirmát leejtve, halni kénytelen.

Ha te ma elmégy, nincs többé tavasz,
 A téli átok mindent behavaz,
 Ha te ma elmégy, búsan, feketén
 Állnak a fák az utca közepén,
 S napfény nem osztja széjjel a sötét
 Őszvégi éjek fátyolos ködét,
 Ha te ma elmégy, hideg és konok
 Keserveimből gyászposztót vonok
 Szobám falára, melyben fiatal
 Éltemre vár a néma ravatal,
 Ha te ma elmégy, sok zilált papíron
 Többé keservem rimbe sohse sírom,
 És elcsitulnak a fájo dalok,
 Ha te ma elmégy, akkor meghalok.
 (Hosszu, fojtó csönd,)

Az asszony:

Szavad megindít. Kezdem végre tudni,
 Hogy szánni mégis annyi, mint hazudni.
 De én hazudni nem tudok neked.
 A te szerelmed nem egyéb, mint álom,
 De ép az álom gyilkol lelkeket.
 Isten veled hát! Ujra felajánlom
 Testem neked, s ha kell, tartsd meg
 magadnak,
 Ha nem, a vágyak engem elragadnak,

S mint harci paripák, robognak át velem
A bűn mezőin, a vak éjjelen. —

Nekem az örök hír mit sem jelent,

Én nem sóvárgom, csupán a jelent,

Én nem kívánok élni sem, ha már

Mohó szívemben elalél a nyár,

Ha már e kar nem vágyik ölelésre,

S az élet izzó tavaszát lekésve

Féltőn megülök emlékim felett

És megadással várom a telet.

Vég el, amint látsz, és amint vagyok.

Ne hidd, hogy szemeim szikrázó csillagok,

Csak megtört sugarú, fájó szemek sze-

gények,

S bennük nem alszanak sem álmok, sem

regények.

Ne hidd, hogy földi láz nem fűti át e

testet,

Amint a fékevesztett

Gyönyörnek árja csap keresztül rajta,

S ne hidd, hogy ajkam éjjel

Ó-versek elnyűtt refrénjét sóhajtja,

Hogy lelkem harcra száll a vágygyal,

a kevélyvel,

És nem hajol meg, hol a büszke bűn

Úl trónusán, a gyémántveretün.

Te arra kértél, menjek el te véled
 Egy messze honba, hol meghalt az élet,
 S csak a poézis káprázata szédít.
 De én e távol tartományt — az égit —
 Nem ismerem, Nem volna jó nekem
 E' sohasem látott álmréteken.
 Én od' tudlak vinni csak, ahol
 A vágy sikoltoz, és a vágy dalol.
 Én nem tudok mást ígérni neked,
 Mint hogy fejem öledbe veheted,
 S ha kell, vonagló férfiválladon
 Ajkam, szerelmem néked átadom,
 Hogy azután, ha már kihült a mámor,
 Elhagyjuk egymást, mint aki leszámol
 Mindenkivel, s most békén menni készül,
 S már meghajolt is végső köszönésül,
 És keze halkán babrál a kilincsen.
 Hidd el: a testen kívül semmi nincsen,
 S a másvilág, mit magadnak kifestesz
 El fog szemedből tűnni, mire est lesz.
 Halld hát, utólszor mondom: végy el
 engem
 Amint vagyok, s ne fuss a végtelenben,
 Földi gyönyörben él csupán a menny.
 S most szólj. Maradjak? Menjek haza?

A költő:

Menj!

(Alkonyodik.)

Tartalom:

	oldal.
<i>A khaldeai asszony.</i> (Karczag Gyula)	3.
<i>A koronás hetéra.</i> (Gáspár Endre)	29.
<i>Az Ég arája.</i> (Karczag Gyula)	71.
<i>A költő és az asszony.</i> (Gáspár Endre)	97.

